

Skupština Crne Gore
Parlamentarna budžetska kancelarija

Prikaz
predloga finansijskih izvještaja
**nezavisnih
regulatornih tijela**
za 2023. godinu

SADRŽAJ

Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti.....	3
Agencijazaelektronskemedije.....	7
Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.....	10
Komisija za tržište kapitala.....	14

Broj: 17/2024

Klas. br: 00-51-6/24-17

Datum: decembar 2024. godine

Pripremila: Parlamentarna budžetska kancelarija

* Parlamentarna budžetska kancelarija Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Kancelarija ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.

** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti

Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (REGAGEN) utvrđuje predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu za prethodnu godinu i podnosi Skupštini na usvajanje.¹ Shodno Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, REGAGEN je nezavisno regulatorno tijelo.² Nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela utvrđuje predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu, odnosno stanju za prethodnu godinu i određuje predstavnika nezavisnog regulatornog tijela koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri.³

Prihodi

Finansijsko poslovanje REGAGEN bazirano je na Zakonu o energetici, kojim je propisano da se sredstva za rad obezbjeđuju iz: naknada za izdavanje licenci, godišnjih naknada za korišćenje licenci, naknada za utvrđivanje statusa zatvorenog distributivnog sistema, godišnjih naknada za korišćenje statusa zatvorenog distributivnog sistema, naknada za rješavanje sporova i ostalih naknada.

Finansiranje Agencije u dijelu koji se odnosi na regulaciju komunalnih djelatnosti je u skladu sa odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima.

U 2023. godini REGAGEN je ostvarila ukupne prihode, zajedno sa prenesenim sredstvima, u iznosu od 1.733.534,51 €, što je za 9,75 % više u odnosu na planirani iznos od 1.579.598,87 €. Ukupno prenesena sredstva iz 2022. godine u 2023. godinu iznose 550.632,11 €. Najveća povećanja prihoda u odnosu na Plan 2023. godine odnose se na prihode od refundacija troškova službenih putovanja, koji su trostruko veći u odnosu na planirane; kao i naknade od zahtjeva za izdavanje licenci.

U nastavku je uporedni prikaz planiranih i ostvarenih prihoda za 2023. godinu.

PRIHODI	Plan 2023 (€)	Ostvareno 2023 (€)	Ostvareno u odnosu na Plan 2023 (%)
Prihodi od naknada za korišćenje licenci	1.069.250,46*	1.096.990,31	2,59%
Prihodi od zahtjeva za izdavanje licenci	5.000,00	15.900,00	218,00%
Prihodi od refundacija naknada za bolovanja i lica sa invaliditetom	21.538,50	34.476,67	60,07%
Ostali prihodi - prihodi od refundacija troškova službenih putovanja	6.000,00	19.535,42	225,59%
Ostali prihodi	-	16.000,00	-
UKUPNI PRIHODI	1.101.788,96	1.182.902,40	7,36%
Sredstva prenesena iz prethodnih godina	477.809,91*	550.632,11	15,24%
UKUPNI PRIHODI I SREDSTVA IZ PRETHODNOG PERIODA	1.579.598,87	1.733.534,51	9,75%

Tabela 1. Uporedni prikaz planiranih i ostvarenih prihoda za 2023. i % promjene

* Planirane Prihode od naknada za korišćenje licenci iz Finansijskog plana za 2023. godinu čini zbir planiranih Prihoda od naknada za korišćenje licenci u iznosu od 1.069.250,46 € i Planiranih prenesenih sredstava iz prethodne godine u iznosu od 477.809,91 €, koja su korišćena za umanjivanje naknade.

1 Član 54 stav 5 Zakona o energetici ("Službeni list Crne Gore", br. 005/16, 051/17, 082/20, 029/22, 152/22, 084/24)

2 Članom 2 stav 1 tačka 18 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Službeni list Crne Gore“, br. 020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18, 066/19, 070/21, 145/21, 027/23, 125/23) definisano je da je Regulatorna agencija za energetiku nezavisno regulatorno tijelo.

3 Član 67 stav 3 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti. Članom 67 stav 4 definisano je „Predlog finansijskog izvještaja i akt o određivanju predstavnika nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela dostavlja Ministarstvu finansija do 30. aprila tekuće, za prethodnu godinu.“ Izvještaj je dostavljen Skupštini 26.04.2024. godine (br. 00-72/24-13, EPA 223 XXVIII).

U strukturi ostvarenih prihoda (bez sredstava iz prethodnih godina) u 2023. godini, najznačajniju stavku čine prihodi od naknada za korišćenje licenci (92,74%), zatim prihodi od refundacija naknada za bolovanja i lica sa invaliditetom (2,91%), te prihodi od refundacija troškova službenih putovanja (1,65%).

Rashodi

Ukupni rashodi REGAGEN u 2023. godini, koji se odnose na obavljanje poslova u oblasti energetike, iznose 1.122.311,87 što je manje za 22,45 % od planiranih.

U odnosu na Plan za 2023. godinu, ostvareni troškovi rezervisanja za sudske postupke veći su za 136,82%. Ostvareni troškovi rezervisanja za istek mandata u skladu sa Zakonom o energetici manji su za 76,99% u odnosu na planirane.

U nastavku je uporedni prikaz planiranih i izvršenih rashoda za 2023. godinu.

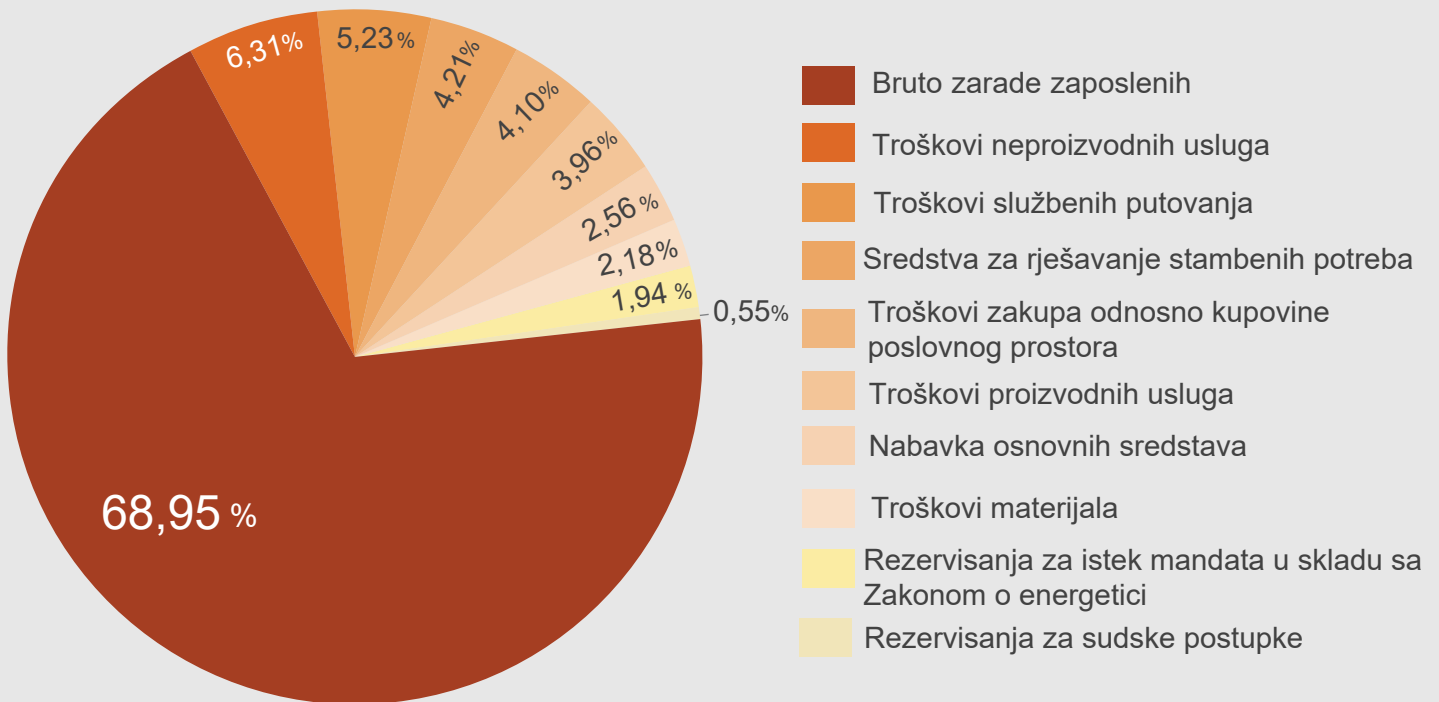
RASHODI	Plan 2023 (€)	Ostvareno 2023 (€)	Ostvareno u odnosu na Plan 2023 (%)
Troškovi materijala	40.800,00	24.468,55	-40,03%
Bruto zarade, naknade zarada i drugih primanja zaposlenih	941.365,05	773.848,39	-17,80%
Troškovi službenih putovanja	60.000,00	58.656,25	-2,24%
Troškovi proizvodnih usluga	50.800,00	44.451,18	-12,50%
Troškovi neproizvodnih usluga	98.200,00	70.833,84	-27,87%
Nabavka osnovnih sredstava	47.000,00	28.746,84	-38,84%
Sredstva za rješavanje stambenih potreba	47.299,71	47.299,71	0,00%
Troškovi zakupa odnosno kupovine poslovnog prostora	46.320,00	46.051,80	-0,58%
Rezervisanja za istek mandata u skladu sa Zakonom o energetici	94.833,11	21.824,06	-76,99%
Troškovi za REMIT	15.000,00	0,00	-100,00%
Organizacija međunarodnih skupova u oblasti energetske regulacije	3.000,00	0,00	-100,00%
Rezervisanja za sudske postupke	2.589,00	6.131,25	136,82%
UKUPNI RASHODI za obavljanje poslova Agencije	1.447.206,87	1.122.311,87	-22,45%
Amortizacija osnovnih sredstava	67.392,00	67.392,00	0,00%
UKUPNO POTROŠENO SREDSTAVA	1.514.598,87	1.191.289,65	-21,35%
Rezerva i sredstva na računu Agencije	65.000,00	542.244,86	734,22%
UKUPNO RASHODI SA REZERVOM	1.579.598,87	1.733.534,51	9,75%

Tabela 2. Uporedni prikaz planiranih i izvršenih rashoda za 2023. i % promjene

U strukturi rashoda, najznačajniju stavku čine bruto zarade zaposlenih, koja iznosi 68,95% ukupnih rashoda, zatim slijede troškovi neproizvodnih usluga 6,31% i troškovi službenih putovanja 5,23% ukupnih rashoda.

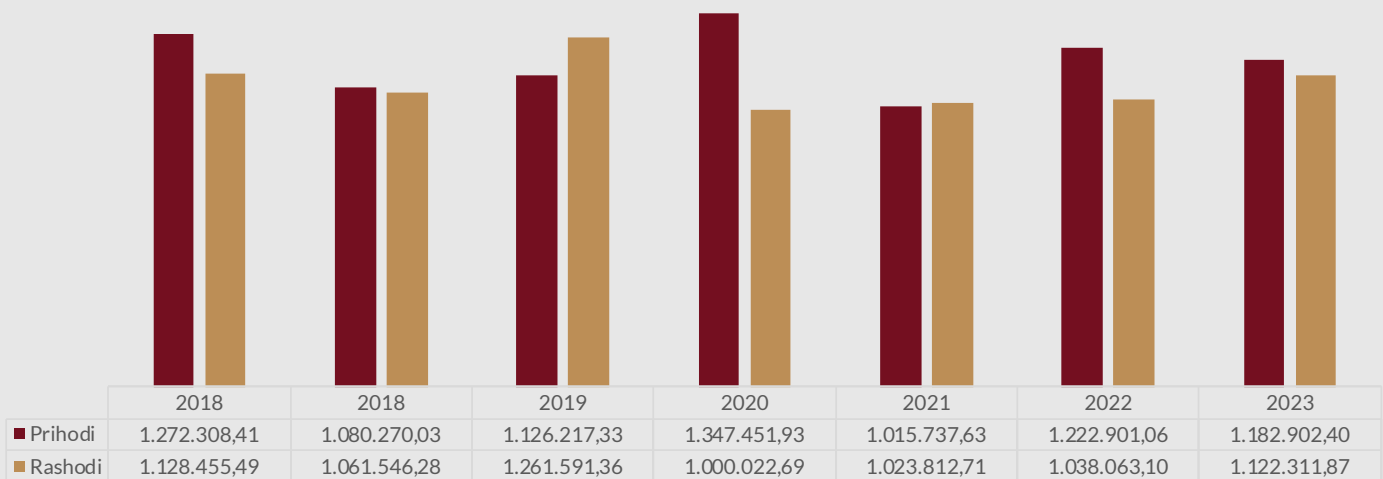

Rashodi su prikazani na grafikonu koji slijedi.

Grafikon 1. Prikaz strukture rashoda u 2023. godini

U nastavku je prikazan trend prihoda i rashoda Agencije u periodu od 2017. do 2023. godine:

Grafikon 2. Trend prihoda i rashoda Agencije u periodu od 2017. do 2023. godine (u eur)

*Prihodi Agencije ne sadrže prenesena sredstva iz prethodnih godina

**Rashodi Agencije ne sadrže sredstva predviđena za rezervu i sredstva na računu Agencije

Izvod iz Izvještaja o razmatranju Predloga finansijskog plana sa Planom rada Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti za 2023. godinu, sa 44. sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, održane 15. decembra 2022. godine

U odnosu na Predlog finansijskog plana za 2023. godinu, Odbor je konstatovao da je Agencija planirala ukupne prihode u iznosu od 1.579.598,87€, i da bez dodate amortizacije osnovnih sredstava iznose 1.512.206,87€, što je za 4% više u odnosu na iznos planiranih sredstava za 2022. godinu. Agencija je planirala rashode za 2023. godinu na istom nivou kao i prihode.

Odbor se upoznao i sa činjenicom da Agencija za obavljanje poslova regulacije komunalnih djelatnosti obezbjeđuje sredstva iz naknada koju plaćaju vršioci regulisanih komunalnih djelatnosti, kao i da Vlada još uvijek nije dala saglasnost na akt koji je Agencija donijela čime se može ugroziti sprovođenje nadležnosti Agencije u ovoj oblasti. Konstatovano je da Agencija za ovaj segment rada planira prihode u iznosu od 295.550,80 €, dok se rashodi planiraju na istom nivou kao i prihodi.

Izvod iz Izvještaja Evropske komisije za Crnu Goru za 2023. godinu Poglavlje 15: Energetika

Energetska politika EU obuhvata snabdijevanje energijom, infrastrukturu, unutrašnje energetske tržište, potrošače, energiju iz obnovljivih izvora, energetske efikasnosti, nuklearnu energiju i nuklearnu bezbjednost i zaštitu od radijacije.

Crna Gora je dostigla dobar nivo pripremljenosti u oblasti energetike. Postignut je određeni napredak, uglavnom stvaranjem energetske tržišta za dan unaprijed i prelaskom na tržišno zasnovane šeme za proizvodnju obnovljive energije. Prošlogodišnje preporuke sprovedene su djelimično. U narednoj godini, Crna Gora naročito treba da:

- dovrši izradu i usvoji nacionalni energetske i klimatski plan (NECP);
- prenese i implementira Integracioni paket električne energije i ubrza prelazak na tržišno zasnovane šeme podrške za proizvodnju obnovljive energije na osnovu pojednostavljenih procedura izdavanja dozvola i povezivanja;
- usvoji Zakon o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima i imenuje organ za skladištenje obaveznih rezervi nafte.

Agencija za elektronske medije

Shodno Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Agencija za elektronske medije⁴ je nezavisno regulatorno tijelo⁵. Nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela utvrđuje predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu, odnosno stanju za prethodnu godinu i određuje predstavnika nezavisnog regulatornog tijela koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri.⁶

U toku 2023. godine Agencija je ostvarila ukupan prihod u iznosu od 1.218.431,99 €, rashodi su iznosili 1.118.743,24 €, te je ostvarena pozitivna razlika u iznosu od 99.688,75 €.

Prihodi

Zakon o elektronskim medijima propisuje izvore finansiranja Agencija za elektronske medije i to iz⁷:

- jednokratnih naknada za registraciju pružalaca AVM usluga,⁸
- godišnjih naknada po osnovu izdatih odobrenja za pružanje AVM usluga (naknade za emitovanje, naknade za pružanje AVM usluga na zahtjev),
- drugim izvorima u skladu sa zakonom.

Ukupni prihodi Agencije za elektronske medije planirani su u iznosu od 1.095.370,00€. Ostvareni prihodi veći su od planiranih prihoda za 11,23%.

Upoređujući elemente ostvarenja prihoda u odnosu na planirane, može se konstatovati da je prihod od naknada za emitovanje ostvaren za 0,55% manje od planiranog, dok je prihod od naknada za pružanje AVM usluga na zahtjev za 6,11% veći od planiranog. Navedeno se odnosi na fakturisane naknade za pružanje AVM usluga u 2023. godini.

U nastavku je uporedni prikaz planiranih i ostvarenih prihoda za 2023. godinu.

PRIHODI	Plan 2023 (€)	Ostvareno 2023 (€)	Ostvareno u odnosu na Plan 2023 (%)
Naknada za emitovanje	380.341,00	378.245,62	-0,55%
Naknada za pružanje AMV usluga na zahtjev	710.325,00	753.703,36	6,11%
Prihod od naknada za registraciju	-	557,32	
Ostali poslovni dobici	4.704,00	84.976,18	1706,47%
Finansijski prihodi	-	949,51	
UKUPNO	1.095.370,00	1.218.431,99	11,23%

Tabela 3. Uporedni prikaz planiranih i ostvarenih prihoda za 2023. i % promjene

U strukturi ostvarenih prihoda u 2023. godini, najznačajniju stavku čini prihod od naknada za pružanje AVM usluga na zahtjev, 61,86%, zatim za naknade od emitovanja 31,04%.

4 U izvještajnom periodu bio je važeći Zakon o elektronskim medijima („Službeni list CG”, br. 46/10, 53/11, 6/13, 55/16, 92/17, 82/20). Donošenjem novog Zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama, („Službeni list Crne Gore”, br. 054/24 od 11.06.2024. godine),

Agencija za elektronske medije mijenja naziv u Agencija za audiovizuelne medijske usluge.

5 Članom 2 stav 1 tačka 18 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Službeni list Crne Gore”, br. 020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18, 066/19, 070/21, 145/21, 027/23, 125/23) definisano je da je Agencija za elektronske medije nezavisno regulatorno tijelo.

6 Član 67 stav 3 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti. Članom 67 stav 4 Zakona definisano je „Predlog finansijskog izvještaja i akt o određivanju predstavnika nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela dostavlja Ministarstvu finansija do 30. aprila tekuće, za prethodnu godinu.“ Materijal dostavljen Skupštini 26. 04. 2024. godine (br. 00-72/24-11, EPA 221 XXVIII).

7 Član 42 Zakona o elektronskim medijima, koji je bio važeći u izvještajnom periodu, propisuje izvore finansiranja Agencije.

8 Audiovizuelnih medijskih usluga.

Rashodi

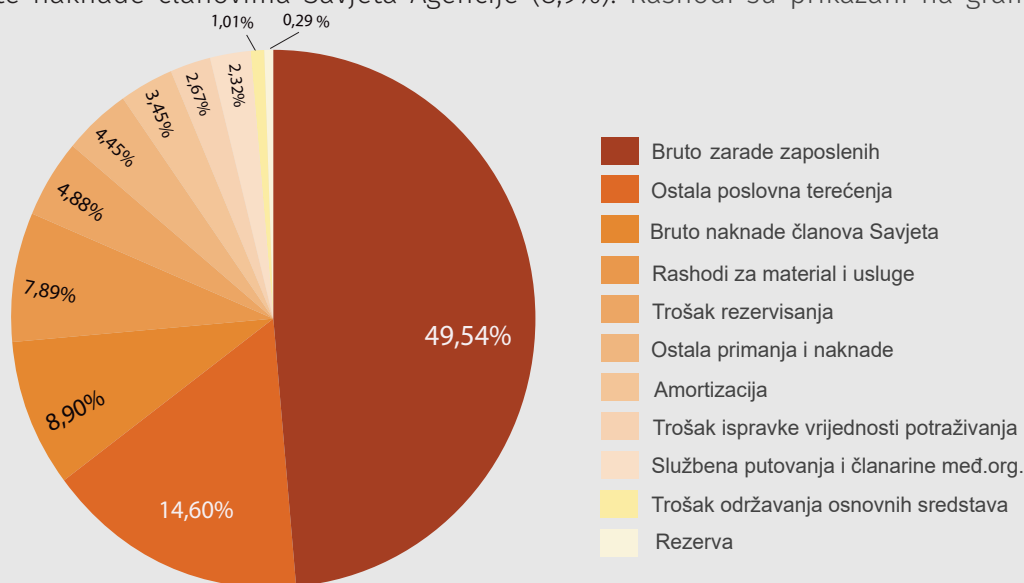
Rashodi Agencije, u izvještajnom periodu, iznosili su 1.118.743,24 €⁹, planirani su u iznosu od 1.093.996,00 €. Ostvareni rashodi veći su od planiranih za 1,06%.

U nastavku je uporedni prikaz planiranih i izvršenih rashoda za 2023. godinu.

RASHODI	Plan 2023 (€)	Ostvareno 2023 (€)	Ostvareno u odnosu na Plan 2023 (%)
Bruto zarade zaposlenih	548.004,00	547.679,99	-0,06%
Bruto naknade članova Savjeta	97.528,00	98.416,40	0,91%
Ostala primanja i naknade	59.600,00	49.182,09	-17,48%
Službena putovanja i članarine međ.org.	32.000,00	25.663,13	-19,80%
Rashodi za materijal i usluge	109.000,00	87.245,79	-19,96%
Trošak održavanja osnovnih sredstava	12.500,00	11.187,74	-10,50%
Ostala poslovna terećenja	153.500,00	161.374,36	5,13%
Troškovi rezervisanja	-	53.978,87	-
Troškovi ispravke vrijednosti potraživanja	-	29.547,28	-
Amortizacija	40.000,00	38.107,67	-4,73%
Stambena pitanja zaposlenih	10.000,00	-	-
Rezerva	31.864,00	3.226,67	-89,87%
UKUPNO	1.093.996,00	1.105.609,32	1,06%

Tabela 4. Uporedni prikaz planiranih i izvršenih rashoda za 2023. i % promjene

U strukturi rashoda najznačajniju stavku čine rashodi za bruto zarade (49,54%), zatim slijede ostala poslovna terećenja (14,6%), te naknade članovima Savjeta Agencije (8,9%). Rashodi su prikazani na grafikonu koji slijedi.

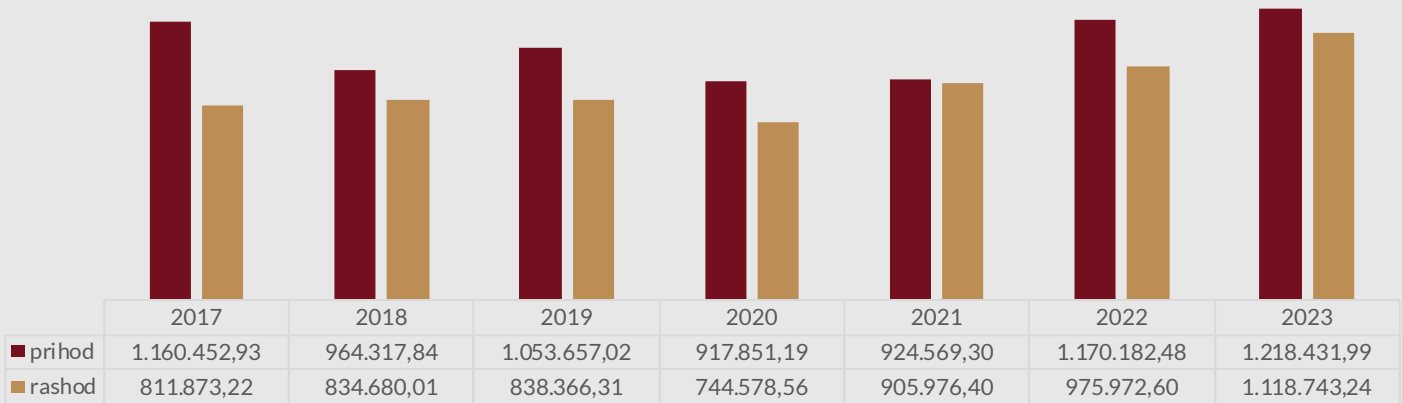
Grafikon 3. Prikaz strukture rashoda u 2023. godini

⁹ U tekstualnom dijelu Izvještaja navodi se da ukupni rashodi iznose 1.118.743,24 €, dok je zbir po stavkama jednak 1.105.609,32 €. Navedena razlika odnosi se na slijedeće: Za potrebe nadogradnje i održavanja softvera za monitoring za 2023. godinu planirana su sredstva u iznosu od 20.000,00 €. Kako je propušteno da se obezbijede sredstva za pokriće troškova pruženih usluga godišnjeg održavanja u toku 2022. godine, Agencija je sprovela postupak jednostavne nabavke održavanja softvera za period jun 2022. – februar 2023. godine i za tu svrhu opredijelila sredstva u iznosu od **7.000,00€**, koja su evidentirana u okviru rashoda perioda. Konferencijska oprema za online video sastanke nabavljena je u vrijednosti od 5.000,00€. U izvještajnom periodu izvršena je nabavka kancelarijskog namještaja u ukupnom iznosu od 9.527,06 €. Nabavka 24 kancelarijske stolice **ukupne vrijednosti 6.133,25 €** evidentirana je u okviru troškova perioda.

U nastavku je prikazan trend prihoda i rashoda Agencije u periodu od 2017. do 2023. godine.

Grafikon 4. Trend prihoda i rashoda Agencije u periodu od 2017. do 2023. godine (u eur)

Izvod iz Izvještaja nezavisnog revizora MV Konsalt d.o.o Podgorica

Priloženi finansijski iskazi, u svim materijalno značajnim aspektima prikazuju istinit i objektivan prikaz finansijskog stanja "Agencije za elektronske medije" Podgorica na dan 31.12.2023. godine, poslovnog uspjeha i novčanih tokova za period 01.01.2023 - 31.12.2023. godine, u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore.

Izvod iz Izvještaja o razmatranju Predloga finansijskog plana sa Planom rada Agencije za elektronske medije za 2023. godinu, sa 44. sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore, održane 15. decembra 2022. godine

Na Odboru je konstatovano da je Finansijskim planom Agencije predviđeno da će u toku 2023. godine, Agencija ostvariti ukupan prihod od 1.098.370 eura i ukupni rashod od 1.093.996 eura i manji su od planiranih prihoda za 1.374 eura. U strukturi planiranih prihoda za 2023. godinu, najznačajniju stavku predstavljaju prihodi od naknada za pružanje AVM usluga na zahtjev (64,8%), dok preostali dio prihoda čine prihodi od naknada za emitovanje (34,7%).

Takođe je konstatovano da u strukturi planiranih rashoda u 2023. godinu najznačajniju stavku predstavljaju bruto zarade zaposlenih (50%), zatim slijede ostala poslovni rashodi (14%), rashodi za materijal i usluge (10%), bruto naknade Savjeta (9%), troškovi za ostala primanja i naknade (5%), troškovi za službena putovanja i članarine (3%) i stambena pitanja zaposlenih (1%).

Izvod iz Izvještaja Evropske komisije za Crnu Goru za 2023. godinu Poglavlje 10: Digitalna transformacija i mediji

EU podržava dobro funkcionisanje internog tržišta za elektronske komunikacije, elektronsku trgovinu i audio-vizuelne usluge. Pravila štite potrošače i podržavaju univerzalnu dostupnost modernih servisa.

Crna Gora je i dalje umjereno spremna u oblasti digitalne transformacije i medija. Ostvarila je ograničen napredak, koji je naročito bio usmjeren ka smanjenju uticaja i rješavanju posljedica sajber napada iz avgusta 2022. godine, trudeći se da infrastrukturu Vlade za informacione tehnologije postane ponovo operativna. Crna Gora se pridružila Programu Digitalna Evropa u junu 2023. godine. Međutim, prošlogodišnje preporuke nijesu ispunjene i ostaju na snazi.

U predstojećoj godini, Crna Gora naročito treba da:

- dodijeli Agenciji za elektronske medije (AEM) ovlaštenja da nametne kompletan skup mjera, uključujući upozorenja, novčane kazne, suspenzije i povlačenja licenci omogućavajući proporcionalnost i djelotvornost.

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

Zakonom o elektronskim komunikacijama, definisano je da Savjet Agencije za elektronske komunikacije dostavlja Skupštini izvještaj o radu sa finansijskim izvještajem.¹⁰

Shodno Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je nezavisno regulatorno tijelo¹¹. Nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela utvrđuje predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu, odnosno stanju za prethodnu godinu i određuje predstavnika nezavisnog regulatornog tijela koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri¹².

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je poslovnu 2023. godinu po bilansima završila sa ukupnom dobiti od 183.532 €.

Prihodi

Prihodi Agencije su utvrđeni u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama¹³ i Zakonom o poštanskim uslugama¹⁴, koji propisuju izvore finansiranja Agencije, a koji se sastoje od:

- Naknada za vršenje poslova regulacije i nadzora tržišta;
- Naknada po osnovu ovlašćenja za korišćenje radio-frekvencija;
- Naknada za numeraciju;
- Prihoda od poštanske djelatnosti;
- Naknada propisanih zakonima koji uređuju oblasti koje su u nadležnosti Agencije.

Ukupno ostvareni prihodi Agencije u 2023. godini iznose 4.274.296 € i realizovani su za 8,60 % više u odnosu na Plan za 2023. godinu.

Najveće povećanje u odnosu na Plan za 2023. godinu odnosi se na ostale naknade i druge izvore u skladu sa Zakonom.

U nastavku je uporedni prikaz planiranih i ostvarenih prihoda za 2023. godinu.

PRIHODI	Plan 2023 (€)	Ostvareno 2023 (€)	Ostvareno u odnosu na Plan 2023 (%)
Naknada za vršenje poslova regulacije i nadzora tržišta elektronskih komunikacija	1.734.313	1.734.397	0,00%
Nakande na osnovu ovlašćenja za korišćenje radio-frekvencija	1.495.500	1.540.178	2,99%
Naknade na osnovu ovlašćenja za korišćenje numeracije	496.000	496.012	0,00%
Ostale naknade i drugi izvori u skladu sa Zakonom	40.000	153.700	284,25%
Naknade po Zakonu o poštanskoj djelatnosti	170.000	190.753	12,21%
PRIHODI	3.935.813	4.115.040	4,55%
OSTALI PRIHODI	-	11.716	-
OSTALI PRIHODI IZ POSLOVANJA	-	1.479	-
FINANSIJSKI PRIHODI	-	146.061	-
UKUPNI PRIHODI	3.935.813	4.274.296	8,60%

Tabela 5. Uporedni prikaz planiranih i ostvarenih prihoda za 2023. i % promjene

¹⁰ Član 14 stav 2 Zakona o elektronskim komunikacijama („Sl. list Crne Gore“, br. 040/13, 056/13, 002/17, 049/19), koji je bio važeći u izvještajnom periodu.

¹¹ Članom 2 stav 1 tačka 18 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Službeni list Crne Gore“, br. 020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18, 066/19, 070/21, 145/21, 027/23, 125/23) definisano je da je Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost nezavisno regulatorno tijelo.

¹² Članom 67 stav 4 definisano je „Predlog finansijskog izvještaja i akt o određivanju predstavnika nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela dostavlja Ministarstvu finansija do 30. aprila tekuće, za prethodnu godinu.“ Materijal je dostavljen Skupštini 13. 05. 2024. godine (br. 00-72/24-16 EPA 238 XXVIII).

¹³ Shodno čl. 24, 51, 99, 101, 124, 131 i 138 Zakona o elektronskim komunikacijama, koji je bio važeći u izvještajnom periodu.

¹⁴ Shodno čl. 81 i 82 Zakona o poštanskim uslugama („Službeni list Crne Gore“, br. 057/11, 055/16, 055/18).

Najveće učešće u ukupno ostvarenim prihodima za 2023. godinu zauzima naknada za vršenje poslova regulacije i nadzora tržišta sa 1.734.397 € ili 40,58 %. Zatim slijede naknade na osnovu ovlašćenja za korišćenje radio-frekvencija koje učestvuju u ukupnim ostvarenim prihodima u iznosu od 1.540.178 € ili 36,03 %.

Rashodi

Ukupno planirani rashodi Agencije za 2023. godinu iznose 3.935.813,00 €, a ukupno realizovani rashodi po bilansima (bez realizovanih investicija i kredita za stambena pitanja zaposlenih) u 2023. godini iznose 3.902.550€, odnosno 0,85 % manje od ukupno planiranih rashoda Agencije.

Najveće smanjenje u odnosu na Plan odnosi se na troškove za materijal i usluge koji su planirani u iznosu od 119.000 €, a ostvareni su u iznosu 62.089,00 €, za 47,80% manje.

U nastavku je uporedni prikaz planiranih i izvršenih rashoda za 2023. godinu.

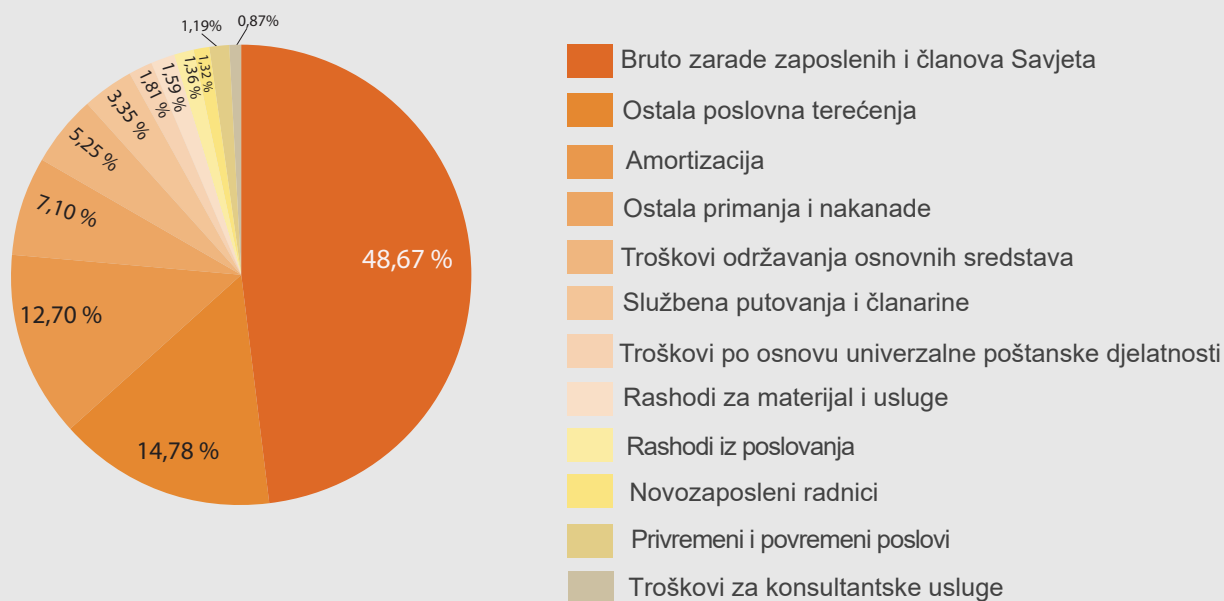
RASHODI	Plan 2023 (€)	Ostvareno 2023 (€)	Ostvareno u odnosu na Plan 2023 (%)
Bruto zarade	1.995.272	1.899.526	-4,80%
Ostala primanja i naknade	273.001	277.087	1,50%
Novozaposleni radnici	63.540	51.634	-18,70%
Službena putovanja	114.800	130.842	13,97%
Privremeni i povremeni poslovi	54.800	46.548	-15,10%
Rashodi za materijal i usluge	119.000	62.089	-47,80%
Troškovi održavanja osnovnih sredstava	303.500	205.021	-32,40%
Troškovi za konsultantske usluge	35.000	33.879	-3,20%
Ostala poslovna terećenja	682.700	576.730	-15,50%
Troškovi po osnovu Univerzalne poštanske djelatnosti	68.000	70.518	3,70%
Stambena pitanja zaposlenih	70.000	46.500	-33,60%
Amortizacija	780.000	495.430	-36,50%
Investicije	66.000	-	-
Ukupni tekući rashodi poslovanja	3.775.613	3.849.304	2,00%
Rezerva	160.200	-	-
Rashod opreme (zbog požara na GKMC)		53.246	
Ukupni rashodi sa rezervom	3.935.813	3.902.550	-0,85%

Tabela 6. Uporedni prikaz planiranih i izvršenih rashoda za 2023. i % promjene

U strukturi rashoda (bez investicija i stambenih pitanja zaposlenih), najznačajniju stavku čine bruto zarade zaposlenih i članova Savjeta u iznosu od 48,67% ukupnih rashoda u 2023. godini.

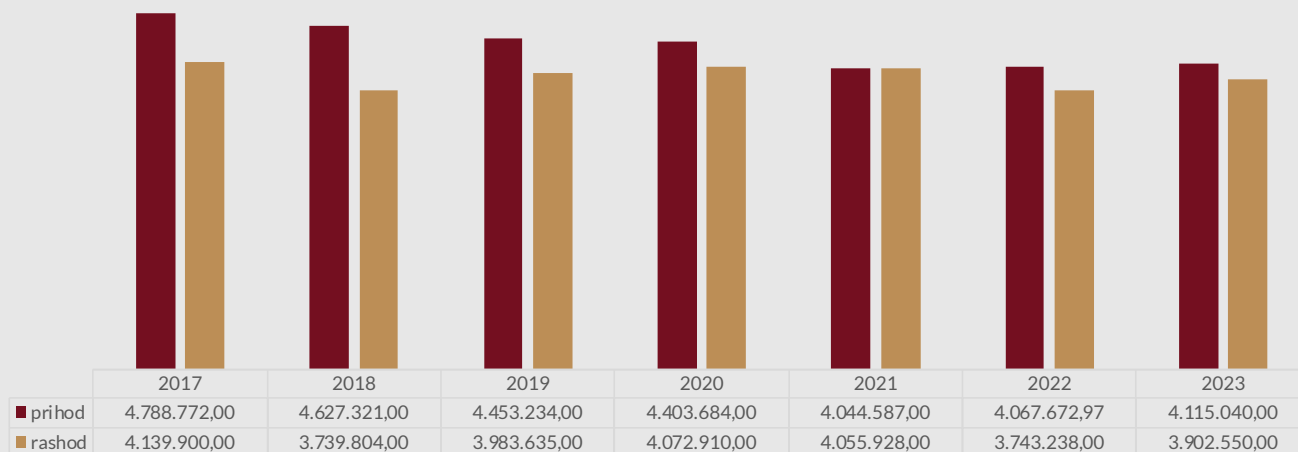

Rashodi su prikazani na grafikonu koji slijedi.

Grafikon 5. Prikaz strukture rashoda u 2023. godini

U nastavku je prikazan trend poslovnih prihoda i rashoda Agencije u periodu od 2017. do 2023. godine.

Grafik 6. Trend prihoda i rashoda Agencije u periodu 2017 – 2023. godine (u eur)

Izvod iz Izvještaja nezavisnog revizora “Spin Off” d.o.o. Podgorica

Finansijski iskazi, prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Agencije na dan 31. decembra 2023. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu i računovodstvenim politikama.

Mišljenje Vlade Crne Gore na Izvještaj o radu sa finansijskim izvještajem Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2023. godinu¹⁵

Vlada nema primjedbi na Izvještaj o finansijskom poslovanju Agencije.

Izvod iz izvještaja o razmatranju Predloga finansijskog plana sa Planom rada Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2023. godinu, sa 44. sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore, održane 15. decembra 2022. godine

U odnosu na Predlog finansijskog plana Agencije za 2023. godinu, Odbor je konstatovao da ukupno planirani prihodi Agencije iznose 3.935.813,00€, i da su manji od planiranih prihoda u 2022. godini za 0,05%. Kada su u pitanju planirani rashodi Agencije za 2023. godinu konstatovano je da sadrže rashode za tekuće poslovanje u iznosu od 3.775.613,00€, dok sa rezervom iznose 3.935.813,00€. Ukupno planirani rashodi Agencije za 2023. godinu su manji od planiranih rashoda u 2022. godini za 0,05%.

Na Odboru je konstatovano da je Vlada Crne Gore u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama, dostavila mišljenje Skupštini Crne Gore (zavodni broj 00-72/22-28/2 od 17. 11. 2022.g.) kojim je, između ostalog, ukazano da Vlada nema primjedbi na finansijski plan Agencije.

Tokom kraće rasprave poslanici su iskazali interesovanje za pitanje koje se odnosilo na iznos neto zarada članova i predsjednika Savjeta, kao i izvršnog direktora Agencije.

Takođe je ukazano da Skupština bira predsjednika i članove Savjeta, na osnovu javnog konkursa, kao i da u skladu sa preporukom Državne revizorske institucije, rješenje o zaradi za predsjednika i članove Savjeta Agencije treba da donosi radno tijelo koje ih je imenovalo, shodno članu 31 stav 6 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, te je iskazano interesovanje za ispunjavanje navedene preporuke.

Izvod iz Izvještaja Evropske komisije za Crnu Goru za 2023. godinu Poglavlje 10: Digitalna transformacija i mediji

EU podržava dobro funkcionisanje internog tržišta za elektronske komunikacije, elektronsku trgovinu i audio-vizuelne usluge. Pravila štite potrošače i podržavaju univerzalnu dostupnost modernih servisa.

Crna Gora je i dalje umjereno spremna u oblasti digitalne transformacije i medija. Ostvarila je ograničen napredak, koji je naročito bio usmjeren ka smanjenju uticaja i rješavanju posljedica sajber napada iz avgusta 2022. godine, trudeći se da infrastrukturu Vlade za informacione tehnologije postane ponovo operativna. Crna Gora se pridružila Programu Digitalna Evropa u junu 2023. godine. Međutim, prošlogodišnje preporuke nijesu ispunjene i ostaju na snazi.

U predstojećoj godini, Crna Gora naročito treba da:

→ uskladi nacionalno zakonodavstvo s pravnom tekovinom EU u oblasti elektronskih komunikacija i informacionih tehnologija, kao i audio-vizuelnih medija, osiguravajući operativnu nezavisnost medijskih regulatora emitera javnog servisa;

→ uspostavi bilans ostvarenih rezultata u pogledu praćenja sprovođenja pravne tekovine EU u oblasti elektronskih komunikacija, usluga informacionog društva, otvorenih podataka, a naročito audio-vizuelnih medijskih usluga, uključujući i regulatornu nezavisnost.

¹⁵ Shodno članu 5 stav 1 tačka 3 Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni list Crne Gore“, br. 040/13, 056/13, 002/17.049/19), koji je bio važeći u izvještajnom periodu, Vlada Crne Gore, u oblasti elektronskih komunikacija daje mišljenje Skupštini Crne Gore na plan rada sa finansijskim planom i na finansijski izvještaj Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Mišljenje na finansijski plan Agencije dostavljeno je 19. jula 2024. godine (br. 00-72/24-16/2, EPA 238 XXVIII).

Komisija za tržište kapitala

Shodno Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Komisija za tržište kapitala je nezavisno regulatorno tijelo.¹⁶ Nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela utvrđuje predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu, odnosno stanju za prethodnu godinu i određuje predstavnika nezavisnog regulatornog tijela, koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri.¹⁷ Komisija je dužna da dostavi izvještaj o radu Komisije i stanju na tržištu kapitala i finansijski izvještaj Vladi radi upoznavanja i Skupštini radi usvajanja, najkasnije do 30. aprila tekuće godine za prethodnu godinu.¹⁸

Ukupni ostvareni prihodi Komisije u 2023. godini iznose 842.787,00 €, a ukupni rashodi ostvareni su u iznosu od 824.670,30 €.

Komisija je u 2023. godini ostvarila višak prihoda nad rashodima u iznosu od 18.116,00 €.¹⁹

Prihodi

Zakonskim okvirom²⁰ utvrđeni su izvori finansiranja Komisije za tržište kapitala.

U 2023. godini, Komisija je ostvarila ukupne prihode u iznosu od 842.787,00 €, koji su veći za 9,30% u odnosu na planirane.

Najveće umanjeње u odnosu na Plan za 2023. godinu odnosi se na prihode od naknada po osnovu emisija HOV, smanjenja i povećanja kapitala, za 79,92%. Najveće uvećanje u odnosu na Plan za 2023. godinu odnosi se na ostale prihode, sa 4.800 € na 98.076 €.

U nastavku je uporedni prikaz planiranih i ostvarenih prihoda za 2023. godinu.

¹⁶ Članom 2 stav 1 tačka 18 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Službeni list Crne Gore“, br. 020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18, 066/19, 070/21, 027/23) definisano je da je Komisija za hartije od vrijednosti nezavisno regulatorno tijelo. Komisija je promijenila naziv u Komisija za tržište kapitala usvajanjem Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“ br. 001/18).

¹⁷ Član 67 stav 3 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti. Članom 67 stav 4 Zakona definisano je „Predlog finansijskog izvještaja i akt o određivanju predstavnika nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela dostavlja Ministarstvu finansija do 30. aprila tekuće, za prethodnu godinu.“ Materijal dostavljen Skupštini 30. 04. 2024. godine (br. 00-72/24-14 EPA 226 XXVIII).

¹⁸ Član 48 Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, br. 001/18)

¹⁹ **U komunikaciji sa novim sazivom Komisije, koji je počeo sa radom od 01.01.2023. godine, Parlamentarna budžetska kancelarija (PBK) dobila je podatke koji se odnose na stavke planirano za 2023. godinu i izvršeno u 2023. godini.** PBK je informisana da je novi saziv Komisije za tržište kapitala zatekao već usvojeni Finansijski plan za 2023. godinu, a da je u međuvremenu promijenjena struktura pozicija prihoda i rashoda Finansijskog plana za 2024. godinu. Takođe, PBK je informisana da je plan rashoda imao neravnomjeran stepen analitike po svim značajnim kategorijama rashoda, te da je uključivao i pozicije koje se odnose na „cash flow“ odnosno investiciona ulaganja, pa je isti bilo neophodno prilagoditi novoj formi izvještavanja. S tim u vezi, dostavljen je pregled planiranih i ostvarenih prihoda za 2023. godinu na način da su kategorije iz „starog“ plana povezane sa kategorijama novog finansijskog plana, radi lakšeg praćenja u narednom periodu.

²⁰ Član 47 Zakona o tržištu kapitala

PRIHODI	Plan 2023 (€)		Ostvareno 2023 (€)	Ostvareno u odnosu na Plan 2023 (%)	
Naknada koju plaćaju emitenti prilikom podnošenja zahtjeva za davanje odobrenja za javnu ponudu hartija od vrijednosti	30.000	340.000	Prihodi od naknada po osnovu emisija HOV, smanjenja i povećanja kapitala (Naknada koju plaćaju emitenti prilikom podnošenja zahtjeva za davanje odobrenja za javnu ponudu hartija od vrijednosti, Naknada koju plaćaju emitenti prilikom podnošenja zahtjeva za davanje odobrenja za javnu ponudu hartija od vrijednosti, Naknada za evidentiranje zatvorenog prospekta za zatvorenu ponudu emisije hartija od vrijednosti, Naknada za evidentiranje emisija kada se hartije od vrijednosti emituju unaprijed poznatim sticaocima, Naknade za smanjenje kapitala, Naknade za preuzimanje AD)	68.260	-79,92%
Naknada koju plaćaju emitenti prilikom podnošenja zahtjeva za simultano osnivanje	40.000				
Naknada za evidentiranje zatvorenog prospekta za zatvorenu ponudu emisije hartija od vrijednosti	70.000				
Naknada za evidentiranje emisija kada se hartije od vrijednosti emituju unaprijed poznatim sticaocima	85.000				
Naknade za smanjenje kapitala	70.000				
Naknade za preuzimanje AD	45.000				
Naknade za objavljivanje finansijskih izvještaja emitenata	88.000	138.400	Prihodi od naknada za objavljivanje finansijskih izvještaja i preduzimanje mjera radi podsticanja i efikasnijeg rada finansijskih tržišta (Naknade za objavljivanje finansijskih izvještaja emitenata, Naknada za emitente radi podsticanja, organizovanja i preduzimanja mjera za efikasno funkcionisanje finansijskih tržišta)	363.850	162,90%
Naknada za emitente radi podsticanja, organizovanja i preduzimanja mjera za efikasno funkcionisanje finansijskih tržišta	50.400				
Naknade za vršenje nadzora i kontrole	109.000	269.000	Prihodi od naknada za kontrolu poslovanja (Naknade za vršenje nadzora i kontrole - Centralno klirinško depozitarno društvo, Organizator tržišta, Investiciona društva, Ovlašćene kreditne institucije, Nadzor i kontrola poslovanja investicionih fondova)	158.288	-41,16%
Centralno klirinško depozitarno društvo	25.000				
Organizator tržišta	9.000				
Investiciona društva	52.000				
Ovlašćene kreditne institucije	23.000				
Nadzor i kontrola poslovanja investicionih fondova	51.000				
Naknada za kontrolu godišnjih izvještaja investicionih fondova	73.200	146.400	Prihodi od naknada za kontrolu godišnjih izvještaja (Naknada za kontrolu godišnjih izvještaja investicionih fondova - DZU za investicione fondove, Otvoreni investicioni fondovi, Zatvoreni investicioni fondovi, Specijalizovani investicioni fondovi, Depozitari)	123.464	-15,67%
DZU za investicione fondove	28.800				
Otvoreni investicioni fondovi	19.200				
Zatvoreni investicioni fondovi	14.400				
Specijalizovani investicioni Fondovi	4.800				
Depozitari	6.000				
Naknade za dozvole za rad i saglasnosti	54.700	54.700	Prihodi od naknada za davanje mišljenja, odobrenja, dozvola i saglasnosti (Naknade za dozvole za rad i saglasnosti)	30.850	-43,60%
Ostali prihodi	4.800	4.800	Ostali prihodi (refundacije za bolovanja, prihodi iz ranijeg perioda i dr.)	98.076	1943,24%
Ukupno	771.100			842.787	9,30%

Tabela 9. Uporedni prikaz planiranih prihoda i ostvarenih za 2023. i % promjene

Rashodi

U 2023. godini, rashodi Komisije za tržište kapitala sa rezervom, iznosili su 824.670,30 € i veći su za 9,69% u odnosu na planirane za 2023. godinu.

Najviše povećanje rashoda u odnosu na plan za 2023. godinu, Komisija je ostvarila po osnovu službenih putovanja, koja su realizovana u iznosu od 9.768,73€, što je za 225,62% više u odnosu na planirani iznos. U dijelu troškova za intelektualne usluge realizovane su u iznosu od 19.164,67€, što je za 219,4 % više u odnosu na planirani iznos.

U nastavku je uporedni prikaz planiranih i izvršenih rashoda za 2023. godinu.

RASHODI	Plan 2023 (€)	Ostvareno 2023 (€)	Ostvareno u odnosu na Plan 2023 (%)
Bruto zarade zaposlenih	322.064,00	422.096,29	31,06%
Ugovori o djelu bruto	0,00	44.319,39	-
Pomoć zaposlenima	2.000,00	2.071,00	3,55%
Pomoć Sindikatu zaposlenih	70.000,00	0,00	-100,00%
Zimnice	19.403,00	24.955,00	28,61%
Službena putovanja	3.000,00	9.768,73	225,62%
Osiguranja imovine i zaposlenih	8.000,00	1.368,00	-82,90%
Edukacija i stručno usavršavanje	13.000,00	947,57	-92,71%
Reprezentacija	4.000,00	2.314,62	-42,13%
Članarina IOSCO i Savjeta za fin.stabilnost	81.380,00	32.624,92	-59,91%
Troškovi goriva	11.000,00	5.677,16	-48,39%
Troškovi za materijal i usluge	22.000,00	13.605,65	-38,16%
Troškovi revizije	2.000,00	3.000,00	50,00%
Troškovi intelektualnih usluga	6.000,00	19.164,67	219,41%
Troškovi održavanje osnovnih sredstava	23.700,00	19.221,24	-18,90%
Troškovi fiksne i mobilne telefonije	19.000,00	9.222,59	-51,46%
Troškovi električne energije	16.000,00	13.211,36	-17,43%
Troškovi komunalnih usluga	2.000,00	3.526,30	76,32%
Troškovi marketinga	3.000,00	866,74	-71,11%
Razvojni projekti	35.000,00	20.380,98	-41,77%
Ostali poslovni rashodi	17.500,00	2.148,38	-87,72%
Amortizacija	30.000,00	41.608,73	38,70%
Rezervisanja za sudske sporove	25.000,00	0,00	-100,00%
Troškovi advokatskih usluga i sudski troškovi	0,00	12.896,31	-
Rashodi iz ranijih godina	0,00	14.367,69	-
Ispravka vrijednosti potraživanja	0,00	105.306,98	-
Investicije	16.800,00	0,00	-100,00%
Ukupno	751.847,00	824.670,30	9,69%

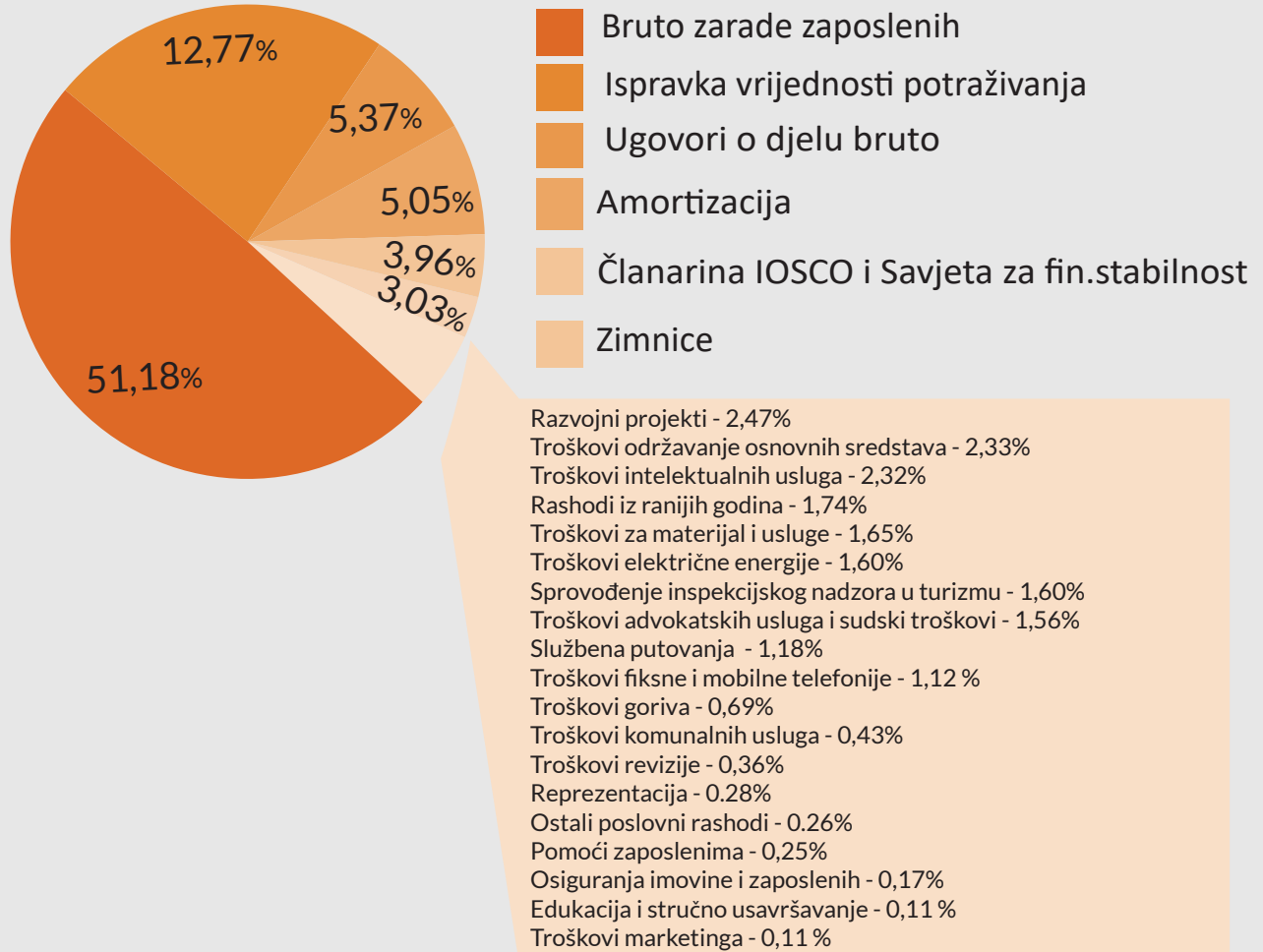
Tabela 10. Uporedni prikaz planiranih i ostvarenih rashoda za 2023. i % promjene

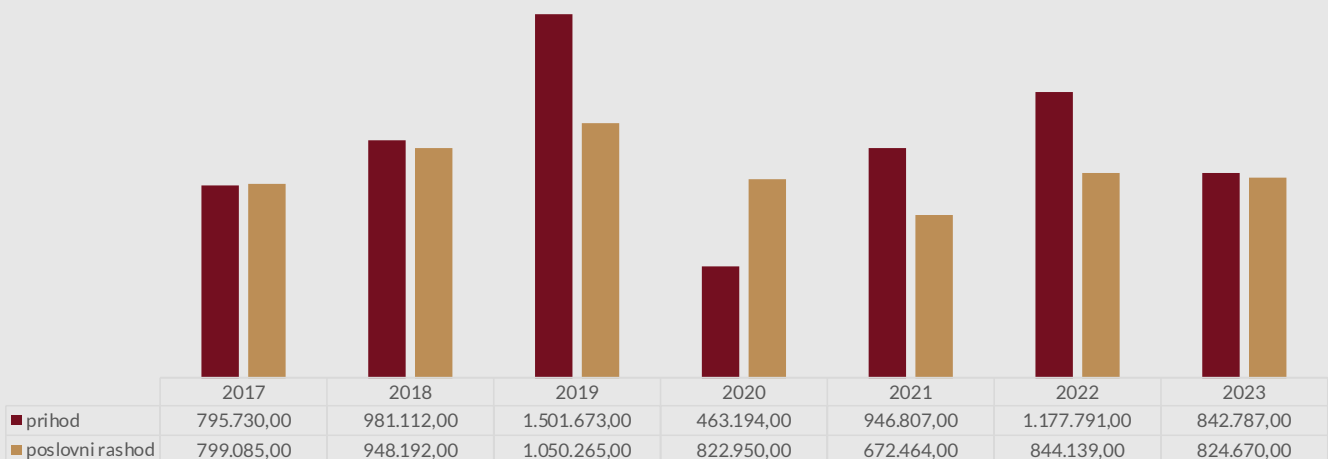
U strukturi rashoda za 2023. godinu, najveći udio čine bruto zarade zaposlenih i to 51,18%, te ispravka vrijednosti potraživanja 12,77%.

Rashodi su prikazani na grafikonu koji slijedi.

Grafikon 7. Prikaz strukture rashoda u 2023. godini

U nastavku je prikazan trend prihoda i rashoda (uračunat iznos neto finansijskog troška) Komisije u periodu od 2017. do 2023. godine

Grafikon 8. Trend prihoda i rashoda Agencije u periodu 2017 – 2023. godine (u eur)

Izvod iz Izvještaja revizorskog društva „Racio-mont; društvo za reviziju“ d.o.o. Kolašin

Priloženi finansijski izvještaji Komisije, daju objektivni i fer prikaz po svim materijalno značajnim aspektima finansijske pozicije Komisije na dan 31.12.2023. godine, njene finansijske uspješnosti, tokova gotovine, promjena na kapitalu i napomena uz finansijske iskaze za godinu koja se završava 31.12.2023. godine u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (IFRS) i Međunarodnim računovodstvenim standardima (IAS).

Izvod iz izvještaja o razmatranju Predloga finansijskog plana sa Planom rada Komisije za tržište kapitala za 2023. godinu, sa 44. sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore, održane 15. decembra 2022. godine

Odbor se, upoznao sa ključnim prioritetima Komisije za 2023. godinu, koji se odnose na: kreiranje podsticajnog poslovnog okruženja, dalje usklađivanje regulatornog okvira sa regulativom EU, kao i nastavak daljih aktivnosti vezanih za usvajanje Zakona o alternativnim investicionim fondovima, Zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom, Zakona o penzionim fondovima, Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala. Komisija će posebnu pažnju posvetiti istraživanju i razvoju tržišta kapitala, posebno u dijelu digitalizacije tržišta, novih finansijskih instrumenata, primjeni naprednijih tehnoloških rješenja u trgovanju i regulaciji tržišta kapitala.

U odnosu na Predlog finansijskog plana Komisije za 2023. godinu, na Odboru je konstatovano da su ukupni prihodi projektovani u iznosu od 771.100,00€, dok su rashodi planirani u iznosu od 751.847,00€, te da je predviđeno ostvarivanje viška prihoda nad rashodima u iznosu od 19.253,00€, koje će Komisija iskoristiti za potrebe unapređenja poslovanja.

Spisak tabela i grafikona

Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti

Tabela 1 - Uporedni prikaz planiranih i ostvarenih prihoda za 2023. i % promjene	3
Tabela 2 - Uporedni prikaz planiranih i ostvarenih rashoda za 2023. i % promjene.....	4
Grafikon 1 - Prikaz strukture rashoda u 2023. godini.....	5
Grafikon 2 - Trend prihoda i rashoda Agencije.....	5

Agencija za elektronske medije

Tabela 3 - Uporedni prikaz planiranih i ostvarenih prihoda za 2023. i % promjene	7
Tabela 4 - Uporedni prikaz planiranih i ostvarenih rashoda za 2023. i % promjene.....	8
Grafikon 3 - Prikaz strukture rashoda u 2023. godini.....	8
Grafikon 4 - Trend prihoda i rashoda Agencije.....	9

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

Tabela 5 - Uporedni prikaz planiranih i ostvarenih prihoda za 2023. i % promjene	10
Tabela 6 - Uporedni prikaz planiranih i ostvarenih rashoda za 2023. i % promjene.....	11
Grafikon 5 - Prikaz strukture rashoda u 2023. godini.....	12
Grafikon 6 - Trend prihoda i rashoda Agencije.....	12

Komisija za tržište kapitala

Tabela 7 - Uporedni prikaz planiranih i ostvarenih prihoda za 2023. i % promjene	15
Tabela 8 - Uporedni prikaz planiranih i ostvarenih rashoda za 2023. i % promjene.....	16
Grafikon 7- Prikaz strukture rashoda u 2023. godini.....	17
Grafikon 8 - Trend prihoda i rashoda Komisije.....	17

U Parlamentarnoj budžetskoj kancelariji obavljaju se stručni poslovi koji se odnose na: izradu istraživačkih radova, odnosno analitičkih informativnih materijala i sažetaka relevantnih zvaničnih domaćih publikacija i publikacija međunarodnih institucija na teme od značaja za sprovođenje ekonomske i fiskalne politike, posebno u vezi sa ekonomskim i fiskalnim tendencijama u Crnoj Gori, kao i sa najznačajnijim globalnim tendencijama u oblasti ekonomije i finansija, u cilju podrške radu poslanika; saradnju sa domaćim i stranim institucijama, međunarodnim organizacijama i parlamentarnim budžetskim kancelarijama nacionalnih parlamenata i drugim srodnim službama.